

Podporno okolje in zaposlovanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin (invalidov) v času krize

mag. CVETO URŠIČ, sekretar,
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

**TRDI ČASI MINEJO,
TRDNI LJUDJE PA OSTANEJO!**

MPIS, 8. 11. 2012

IZZIVI TRGA DELA: RANLJIVE SKUPINE

- ✓ Izziv trga dela: 70% stopnja delovne aktivnosti (20 - 64 let) do leta 2020
- ✓ Ranljive ('prikrajšane')skupine: starejši, dolgotrajno brezposelni, samski, etične manjšine, brez izobrazbe, invalidi, ...
- ✓ Specifični ukrepi (socialno podjetništvo, inovativni projekti, prenovljena javna dela)

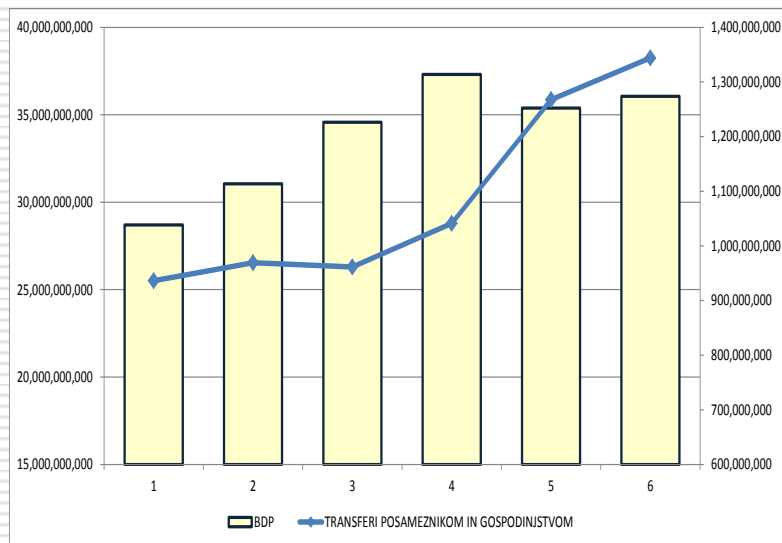
SLO 2012:

KLJUČNE OKOLIŠČINE IN DEJAVNIKI

- ✓ Gospodarske razmere in zaposlenost
- ✓ Socialne razmere
- ✓ Demografske razmere

SLO - stanje ob koncu leta 2011

2008- 2010 (oz. 2011):

- ✓ V 2012 2% zmanjšanje BDP, v 2013 še nadaljnje 1,4% zmanjšanje
- ✓ Delež sociale iz 2,79% na 3,73%
- ✓ Sredstva za brezposelne +136%,
- ✓ Drugi transferji +78%
- ✓ Socialni transferi +29%
- ✓ Od začetka krize se je št. brezposelnih povečalo za 70%
- Razmere na trgu dela se bodo v 2013 in 2014 še poslabšale (Kom EU): manj zaposlenih in več brezposelnih, v letu 2013 povprečno 120.000 brezposelnih (stopnja brezposelnosti 9% - največ v zadnjem desetletju!)
- Realno znižanje zasebne potrošnje v 2012 za 3%, v 2013 pa še skoraj 4% zmanjšanje

Vir: UMAR (jesenska napoved 2012), Kom EU, Vlada

KOALICIJSKA POGODBA 2012 - 2015

V tej pogodbi zato opredeljuje podrobnejše ukrepe, s katerimi bo zagotovila:

- ✓ da se Slovenija od leta 2013 naprej razvija hitreje od povprečja EU, da zmanjša število brezposelnih, da dvigne zaposlenost na lizbonski cilj 70% za delo zmožnega prebivalstva in s tem poveča življenjski standard in blaginjo ljudi, ki živijo v Sloveniji;
- ✓ javnofinančno konsolidacijo, temelječo na racionalnejšem delovanju države in javnega sektorja ter gospodarski rasti in ustvarjanju novih delovnih mest;
- ✓ ureditev plačilne nediscipline z ukrepi, ...
- ✓ ravnovesje med socialno državo in bolj konkurenčnim tržnim gospodarstvom;
- ✓ stabilen sistem pokojninskega in zdravstvenega varstva, temelječ na načelu pravičnosti, preglednosti in medgeneracijske solidarnosti;

KOALICIJSKA POGODBA 2012 - 2015

invalidsko varstvo

- ✓ ... sistem, ki temelji na človekovih pravicah, preprečevanju diskriminacije ter zagotavljanju enakih možnosti in na ta način sledila smernicam iz EU strategije...
- ✓ ...se bodo zagotavljala primerna in stabilna sredstva namenjena invalidskim organizacijam... V te namene se bodo tudi v prihodnje namenjala sredstva od prirejanja iger na srečo.
- ✓ Na področju invalidskega zavarovanja se bo koalicija zavzemala za zagotavljanje delovnim invalidom primerno visokih nadomestil, omogočanja poklicne rehabilitacije in spodbujanja njihovega vračanja na delo v primeru brezposelnosti. Koalicija se bo zavzemala tudi za vzpostavitev sistema osebne asistence za invalide.
- ✓ Uveljavljanje pravic invalidov je zapleteno, zamudno in nepregledno. Vsak invalid bo lahko dobil posebno kartico ali podatek na enotni osebni izkaznici...

IZHODIŠČA ZA SOCIALNI SPORAZUM 2012 - 2017

5.5. Trg dela in zaposlovanje

- ... prenovili bomo ukrepe aktivne politike zaposlovanja, ...
- ... posebno pozornost posvetili konceptu družbene odgovornosti podjetij,
- .. Koncept vseživljenjskega učenja mora postati samoumevno...

5.8 Socialna politika in zdravstvo po meri ljudi

- ...S prerazporeditvijo dohodkov ... bo država skrbela, da bosta vsem državljanom čim bolj zagotovljeni osnovna socialna varnost in enaka možnost zadovoljevanja osnovnih osebnih in skupnih eksistenčnih potreb.
- ...Pokojninska reforma mora slediti osnovnim ciljem finančne vzdržnosti in zagotavljanju primerne višine pokojnin. Ob tem mora biti sistem pregleden in pravičen ter medgeneracijsko solidaren.

- ✓ Sporazum je bil podpisan 4/2012

Program ukrepov za spodbujanje gospodarstva

Paket št. 3, september 2012:

- ✓ Vlada se zavezuje k sprejemu skupno 50 ukrepov - s področja delovnopravne zakonodaje, sanacije bančnega, davčnega in širšega poslovnega sistema...

Invalidi:

- ✓ Obveznost poklicne rehabilitacije, višje denarno nadomestilo in možnost tudi za usposabljanje za krajši delovni čas - predlog ZPIZ-2

Rok:

- ✓ 14. decembra 2012 bodo dokumenti (predlogi zakonov, ipd) iz 3. paketa obravnavani v DZ RS

NORMATIVNI DELOVNI PROGRAM VLADE RS ZA LETO 2012

---

1. Zakon o elektronskih komunikacijah (MF)
2. Zakon o spremembah ... Zakona o socialnem varstvu (MDDSZ, rok 1.9. 2012)
3. Zakon o otrocih s posebnimi potrebami (MIZKŠ, rok 6.9. 2012)
4. Zakon o spremembah... zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (MDDSZ, rok 25. 10. 2012)
5. Zakon o spremembah... zakona o izenačevanju možnosti invalidov (MDDSZ, rok 25. 10. 2012)
6. Zakon o graditvi objektov (MIP, rok december 2012)
7. Zakon o spremembah... zakona o starševskem varstvu... (MDDSZ, rok 20. 12. 2012)
8. Zakon o štipendiranju (MDDSZ, rok 15. 11. 2012)
9. Zakon o delovnih razmerjih (MDDSZ, odvisno od sporazumevanja)
10. Zakon o urejanju trga dela (MDDSZ, odvisno od sporazumevanja)
11. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (MDDSZ, odvisno od sporazumevanja)
12. Zakon o osebni asistenci za invalide (Sklep v DZ RS do konca leta)

STANJE V EU (1)

Zaposlovanje in zaposlitvena rehabilitacija (vir:EPR, EASPD, drugo)

- ✓ Stanje v EU je zelo različno; zadnji podatki iz 2012: v primerjavi z vso delovno aktivno populacijo je kriza bolj prizadela invalide (posebej z vidika dolgotrajne brezposelnosti)
- ✓ Najbolj so se poslabšale možnosti za težko zaposlitveno ovirane invalide (npr. za starejše invalide, za tiste s težkimi okvarami zdravja, za mlade, ipd)
- ✓ Invalidi imajo pogostejše sklenjeno delovno razmerje za določen čas
- ✓ Nekaterе države poročajo, da se najprej odpušča invalide

STANJE V EU (2)

Zaposlovanje in zaposlitvena rehabilitacija (vir:EPR, EASPD, drugo)

- ✓ V državah s kvotnim sistemom je stanje relativno nespremenjeno, ob tem npr. FR ne bo povečala prispevkov, kot je načrtovala
- ✓ Številne države zmanjšujejo javna sredstva, tudi tiste, ki jih kriza ni najbolj prizadela (npr. Avstrija, Anglija) - tudi denarne prejemke, investicije
- ✓ Raziskovalci tudi opažajo, da države zmanjšujejo sredstva za 'dražje' programe, kot so npr. rehabilitacijsko ocenjevanje delovnih sposobnosti, usposabljanje, ipd - tudi na splošno se sredstva za invalide bolj zmanjšujejo kot za ostale brezposelne osebe
- ✓ Odnos javnosti do invalidov se slabša

ZAPOSLOVANJE: Invalidi so ranljiva skupina!

PODATKI ZA LETO 2011 in 2012

- ✓ V SLO je bilo 8/2012 zaposlenih 30.648 invalidov (6/2008 jih je bilo 34.010) pribl. 3,8% vseh zaposlenih (6/2008 delež 3,9%)
- ✓ 9/2012 je bilo 17.054 brezposelnih invalidov (16% vseh brezposelnih, prišteti je treba še tiste iz 'pasivne evidence' - te se 'prenaša' na socialne transfere)
- ✓ Brezposelnost invalidov 9/2012 v primerjavi z 9/2011: splošna brezposelnost se je zmanjšala za 1,5%, število brezposelnih invalidov pa povečalo za 4%; med brezposelnimi invalidi prevladujejo dolgotrajno brezposelni (81% - med vsemi brezposelnimi jih je 51%); starejši od 50 let (58% - med vsemi brezposelnimi pa 35%); delež mlajših invalidov je bistveno nižji
- ✓ 1-9/2012 se je zaposlilo 2212 brezposelnih invalidov (33% več kot v istem obdobju 2011)
- ✓ komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi je dobila 523 predlogov v 1-9/2012 (7% manj kot v enakem obdobju 2011 in najmanj od začetka veljavnosti teh določb leta 2006!);
- ✓ V SLO je 144 IP (11% manj kot 2008). V njih je bilo konec 2011 zaposlenih 5752 invalidov (10% manj kot 2008, število vseh zaposlenih se je zmanjšalo za 17%). Delež invalidov med vsemi zaposlenimi se povečuje 2/2012 že 50,3% (43,3% v 8/2009). Stečaji najpogosteje v povezavi z 'materjo'.

Revizija politike / ukrepov 2006 - 2009 (1)

(Računsko sodišče, DZ RS)

Priporočila za Računskega sodišča za MDDSZ:

- ✓ določi konkretne ukrepe za spodbujanje in povečevanje zaposlovanja oziroma ohranjanje delovnih mest za invalide, z roki in merljivimi cilji
- ✓ spodbuja sodelovanje med ministrstvom, zavodom za zaposlovanje, skladom, ZPIZ in drugimi institucijami za dosego večje učinkovitosti,
- ✓ zagotovi boljšo informiranost delodajalcev in invalidov ...
- ✓ poskrbi za boljšo koordinacijo sistema izvajanja javnih razpisov...
- ✓ povečanje števila rehabilitacijskih svetovalcev in strokovnih delavcev;

Revizija politike / ukrepov 2006 - 2009 (2)

(Računsko sodišče, DZ RS)

- ✓ zagotovi izdelavo večletne evalvacije za obdobje od štiri do pet let, študij stroškov in koristi oziroma povratnih analiz učinkov dosedanjih ukrepov (nadomestna izpolnitev kvote, zaposlovanje invalidov pri zavezancih v običajnih delovnih okoljih, invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih s pregledom stroškovne učinkovitosti vlaganj sredstev glede na učinke pri zaposlovanju oziroma ohranjanju delovnih mest za invalide)

Priporočila Komisije za nadzor javnih financ v DZ RS (6/2012):

- ✓ Da pripravi celovito analizo uspešnosti delovanja novega zakona ter evalvacijo učinkovitosti celotne politike in posameznih ukrepov
- ✓ Da upošteva in izvede priporočila RS RS in poroča v roku 4 mesecev Komisiji

Invalidsko varstvo - 2012 in naprej

- ✓ Usmerjenost politik na 'zaposljivost', 'aktivizacija', 'vseživljenjsko učenje', 'družbena odgovornost podjetij' - Taka usmerjenost dolgoročno prinaša pozitivne učinke, ampak tudi za to so potrebna sredstva in dodatni človeški viri!
- ✓ Ta trenutek: ohranjati sredstva! - in jih racionalno uporabljati!
- ✓ Vprašanje: kako zmanjšati dolgotrajno brezposelnost, 'pahljača' spodbud - kako omogočiti zaposlitev najtežje zaposlitveno oviranim invalidom? - da ne ostanejo 'izločeni' na socialnih in invalidskih transferih!
- ✓ Prehod iz sociale na trg dela in nazaj (pomembno za majhno skupino)
- ✓ Podpore: osebna asistenca, podporno zaposlovanje, prilagoditve, tehnični pripomočki (npr. ZIMI!), zagovorništvo, bivanje,
- ✓ Informiranje!
- ✓ Sprememba zakonodaje (ZZRZI, ZDVDTP, ...)

HVALA!

**TRDI ČASI MINEJO,
TRDNI LJUDJE
PA OSTANEJO!**